

Villy Schjøtt
Birkemosevej 30
3550 Slangerup
E-mail: schjoett@webspeed.dk

27. februar 2010

Folketingets Forsvarsudvalg

Kære politikere.

Er forsvaret ved at blive en stat i staten?

Jeg er ved at være af den opfattelse, at forsvaret i virkeligheden er begyndt at køre sit eget løb og påvirke den offentlige og politiske dagsorden på en sådan måde, at forsvaret er meget tæt på at kunne blive opfattet som en stat i staten - og det er jo ellers noget, som man associerer med diktaturer og/eller "bananrepublikker".

Årsagen skal bl.a. findes i helt klare udtalelser fra forskellige kilder i forsvaret og fra selve Forsvarschefen, der øjensynligt har iværksat undersøgelser for egen regning ud fra de prioriteringer, som han tilsyneladende finder mest relevante og fx ikke i overensstemmelse med et indgået forsvarsforlig.

Det seneste eksempel kan læses på bagsiden af nyeste nummer af bladet Danske Officerer, der udgives af Hovedorganisationen af Officerer i Danmark. Her det er refereret, at Forsvarschefen ønsker at analysere muligheden for yderligere kapacitetsreduktioner i form af EH101 i transportudgaven, Standard Flex samt at undlade at anskaffe nye maritime helikoptere ved at modernisere og anskaffe yderligere Lynx. Det hele hænger sammen med en økonomi, der tilsyneladende ikke ser særlig sund ud for forsvaret - selv med en rammeforøgelse på 700 mio. kr. under indtryk af en kraftig reduktion i de ellers sædvanlige aktiviteter og opgaver.

Baggrunden synes at være, at forsvaret i en længere periode ikke har kunnet foretage regnestykker, der ellers er "barnemad" for de fleste danske husholdninger, der ikke har DeMars.

Det er tilsyneladende slet ikke gået op for forsvarets ledelse, at Danmark er i krig og, at krig og forbrug af ressourcer af alle forskellige typer koster penge, hvis man skal fortsætte med sine operationer, og specielt når operationerne således foregår langt væk fra de hjemlige depoter.

Og så er der også lige fjendens ualmindelig dårlige opførsel; fy da føj, når de gør noget, der kan ødelægge vores isenkram, så vi skal reparere eller købe nyt!

(Vi kan ikke en gang selv sørge for, at sårede og/eller døde kan blive transporteret hurtigt væk fra kampzonen til behandling - vi skal have engelske helikoptere til at løse disse opgaver. Den slags opgaver er jo ellers en central del af moderne kampoperationer, der opfattes at være af vital betydning for moral og sammenhængskraft i en udsendt enhed - og denne opgave er jo slet ikke af nyere dato for Danmark, der har haft enheder udstationeret i brændpunkter i Irak og Afghanistan i adskillige år).

Her er forsvaret nu efter alle former for offentlige regelsæt og vedtagne målestokke i gang med et formentlig bevidst forsøg på en ændring af de forudsætninger, som et historisk stort antal partier i Folketinget har besluttet, nemlig et nyt forsvarsforlig, hvor vi nu er i starten af det første år.

Politikerne har bestemt en lang række indkøb og forudsætninger, hvor Forsvarschefen nu allerede er i gang med at foretage sine egne sonderinger, der efter tilgængelige oplysninger ikke er sanktioneret af netop politikerne bag forsvarsforliget. Det er meget muligt, at der i visse situationer er belæg for at foretage vurderinger og omkalfattringer af forskellige ellers vedtagne beslutninger om mange ting og sager, men der forekommer slet ikke at være politisk belæg for det, Forsvarschefen tilsyneladende har sat gang i. Det skal også lige bemærkes, at forsvarsforliget er kommet i stand efter anbefalinger fra en Forsvarskommission, hvor alt og alle har haft deres sag at fremføre - og kommissionens anbefalinger er i et rimeligt omfang blevet implementeret og godkendt af de politiske partier.

Det har været et mere end stort ønske - specielt fra hæren - at der skulle anskaffes den fornødne troppetransportkapacitet, og derfor blev der lige netop anskaffet 6 stk. EH101 dedikeret til den opgave. Nu vil Forsvarschefen så tilsyneladende overhøre de militærfaglige anbefalinger, der er kommet fra hæren op til indgåelsen af sidste forsvarsforlig, hvor EH101 indgik som et element.

Hvis der ikke er opgaver til det forventede antal operative Standard Flex, ja så kan jeg udmærket se en reduktion for mig, for det vil betyde færre driftsomkostninger til søværnet og dermed også kunne give en lille smule ekstra luft i økonomien til andre formål.

Men hvad angår udeladelse af anskaffelse af maritime helikoptere, så stiller sagen sig for mig betydeligt anderledes. Det skal erindres, at den vedtagne beslutning om anskaffelse af 4 stk. maritime helikoptere fra sidste forsvarsforlig til i omegnen af 1,5 mia. kr. er blevet udskudt/videreført således, at de skulle medtages i det nuværende forlig sammen med en egentlig reel anskaffelse af nye helikoptere i det eksisterende forsvarsforlig, hvor de nu bliver benævnt skibsbaserede helikoptere.

Baggrunden er imidlertid meget klar - hvilket også er indgået i Forsvarskommissionens arbejde og politikernes efterfølgende beslutning - nemlig at søværnet meget snart råder over et ganske stort antal skibe, der for de flestes vedkommende kan garagere og operere helikopter(e).

Senest er ABSALON jo udsendt i Aden-bugten, hvor det med al ønskelig tydelighed har vist sig, at det er en uvurderlig del af skibets ressourcer at have en helikopter til rådighed. Der kan medtages 2 stk., men der er med nød og næppe, at der også i dette tilfælde kunne udsendes 1 stk., der med en ganske stor portion held kan være operativ i en vis % - del af tiden (forhåbentlig stor). Med 2 helikoptere vil der være en betydelig større grad af operativ kapacitet samt, at der vil kunne være en bjærgningskapacitet, hvis et uheld af en eller anden slags skulle vise sig - der er jo trods alt også krigslignende tilstande i dette område.

Lynx blev anskaffet i 1980, og selv om de løbende er blevet modificeret og opdateret, så er størrelse og konstruktion efterhånden påvirket af alderen - 30 år er meget, meget længe i relation til helikoptere og deres ydeevne og anvendelse. Hvis Forsvarschefen nu finder anledning til endnu en gang udskyde indkøb af moderne helikoptere til søværnets skibe - og til løsning af andre opgaver, herunder fx for flyvevåbnet og Beredskabsstyrelsen - og lade erstatningen være anskaffelse af yderligere Lynx, så må bægeret være ved at flyde over. Også for en ny Forsvarschef!

En af de mange baggrunde for anskaffelse af nye maritime/skibsbaserede helikoptere har hele tiden været at få udskiftet et mere end 30 år gammelt design med noget større, mindre vedligeholdelseskrævende og mere driftsøkonomisk til løsning af en række opgaver, som Lynx ikke er velegnet til.

I forbindelse med kombinerede operationer er der nødvendigt, at der er en større løftekapacitet og længere aktionsradius, og de pladsmæssige forhold i Lynx (eller Wildcat for den sags skyld = samme kabinestørrelse) er slet ikke tilstrækkelige. Der kan ganske vist medbringes nogle få individer fra en specialstyrke, men ikke i et antal der er det normale for indsættelse af en gruppe med deres udstyr.

Det absolut væsentligste for mig er udviklingen i forsvaret, hvor man tilsyneladende overhører politikerne, der både er arbejdsgivere og de, der betaler gildet. Politikerne bestiller ydelserne, men det er tilsyneladende forsvaret, der selv ønsker at bestemme, om de skal leveres som aftalt.

Kan noget af Forsvarschefens baggrund være, at han hurtigst muligt ønsker at få foretaget en beslutning om indkøb af nye jagerfly? Han er citeret for at have sagt netop det. Han har måske ladet sig påvirke af den massive lobbyisme fra flyvevåbnets side om, at der skal købes nye kampfly - men har han måske overset noget?

Ja, jeg tror nemlig, at Forsvarschefen har overset det faktum, at Folketingets Forsvarsudvalg endnu ikke er kommet med en utvetydig udmelding om, hvad Danmark skal bruge jagerfly til. Forsvarschefen er naturligvis også klar over, at anskaffelse af jagerfly vil komme til at belaste forsvarsbudgettet betragteligt over de næste mange, mange år.

Når politikerne har formuleret opgaverne, så kommer løsningen af de opgaver med et vist antal fly og af en type, der kan anbefales af flyvevåbnet - men beslutningen er stadig hos politikerne, der naturligvis afvejer omkostningerne i forhold til løsning af opgaverne. Men hvorfor ikke forsætte med F-16, der jo er et glimrende fly, der hele tiden kan opdateres og nyanskaffes fra produktionslinjen? Ja, moderne jagerfly kan "desværre" for flyvevåbnet holde i rigtig mange år, men de flyver jo heller ikke lavt og/eller over havene.

Hvis man så oven i købet vil lytte til flyvevåbnets "våde drømme" om en mængde F-35 til en pris - der er astronomisk og ikke kan oplyses - så er der ikke et problem, der vil opstå i Forsvarschefens "regeringstid", men i mellemtiden vil han have flyvevåbnet på sin side til at foretage andre prioriteringer, der fx ikke vil komme til at påvirke flyvevåbnet. Men hvor gode er flyvevåbnet egentlig til at indkøbe og tage noget nyt materiel i brug? Man kunne fx spørge til erstatningen for Gulfstream III, Challenger og anskaffelse af nye C-130j og ikke mindst EH101. Der er anvendt et utal af millioner kroner på at levetidsforlænge S-61, der for adskillige år siden skulle være skiftet ud med EH101. Danmark råder vist på nuværende tidspunkt over alle 14 stk. EH101, men S-61 sørger stadig for, at Danmark kan overholde sine forpligtelser til søredningstjenesten! Det viser lidt af flyvevåbnets effektivitet, hvor det eneste der tilsyneladende flyver hele tiden er F-16.

Uanset hvad der måtte være af forklaringer, forekommer det stærkt bekymrende, at forsvaret tilsyneladende er i gang med at foretage sig ting og sager, der vel sagtens ikke harmonerer med de politiske aftaler, som de foreligger i det nuværende forsvarsforlig.

Dette er min baggrund for at stille spørgsmålet: Er forsvaret ved at blive en stat i staten?

Med venlig hilsen

Villy Schjøtt